

NIGERIALAINEN PIIRTÄJÄ TAYO FATUNLA SUOMESSA

MAAILMAN SARJAKUVAT -YHDISTYS AHKEROI

Nigerialainen Tayo Fatunla on opiskellut sarjakuvien tekemistä vuosina 1982-84 Yhdysvalloissa Joe Kubertin sarjakuvakoulussa. Kubert tunnetaan Suomessa etenkin Tarzan-sarjojen piirtäjänä.

Harri Römpötti

“Nykyään koulu vie suurimman osan Kubertin ajasta. Muutama vuosi sitten hän julkaisi tärkeän albumin Fax from Sarajevo, joka kertoi elämästä piiritetyssä kaupungissa ja perustui sieltä tulleisiin viesteihin”, Fatunla kertoo.

“Koulussa painotettiin tietysti aika paljon amerikkalaista valtavirran sarjakuvaa, supersankareita. Minä olin siellä ensimmäinen afrikkalainen opiskelija. Samaan aikaan siellä oli myös yksi norjalainen.”

“Meidän kauttamme koulun sai kansainvälisen opinahjon mainetta.

Myös minun työni laatu parani. Kubert antoi minulle myös mahdollisuuden tehdä sarjakuvaa DC-kustantamolle. Kubertin Sgt. Rock -sotasarjakuvalehdessä ilmestyi täytteenä mustaa huumoriani sodasta.”

Tayo Fatunla syntyi vuonna 1961 Englannissa, missä hänen vanhempansa opiskelivat. Kouluvuotensa hän asui kotimaassaan Nigeriassa. Fatunlan vanhemmat antoivat hänelle ensimmäiset sarjakuvat luettavaksi. Hän innostui alasta jo nuorena länsimaisten sarjakuvien kautta.

“Aloin piirrellä aluksi kavereille. Olin maailman huipulla, kun ensimmäinen työni julkaistiin lasten lehdessä. Siitä lähtien halusin sarjakuvapiirtäjäksi.

Amerikassa oli sikäli masentavaa, että Kubertin koulussa kaikki halusivat tehdä vain supersankarisarjakuvia.”

“Koulussa oli mahdollisuus opiskella kaikkia grafiikan aloja. Minä etenin supersankareista opetus- ja valistussarjakuviin. Tein lopputyönäni African Sketchbookia, jota julkaistiin kotona Nigeriassa. Se oli ensimmäinen kerta, kun sain kiitettävän.”

African Sketchbookista kehittyi Our Roots, joka on edelleen Fatunlan päätyö. Se on sarja yksittäisiä piirroksia, jotka kertovat afrikkalaisista ja muista mustista merkittävistä ihmisistä. Idean Fatunla sai vanhasta Rippleyn Usko tai älä -piirrossarjasta.

“Tavallisilla sarjakuvilla on lehti-hyllyssä lyhyt elämä. Mutta koulutusaiheiset kirjat pysyvät kirjastoissa ja kouluissa pitkään. Koulussa tiesin palaavani kotiin Nigeriaan ja halusin tehdä jotain hyödyllistä, opettavaista.”

Fatunla on tehnyt Our Rootsia säännöllisesti jo kymmenen vuotta. Nykyään sitä julkaistaan sanoma- ja aikakauslehdissä myös Yhdysvalloissa, Englannissa ja Karibian maissa. Vuonna 1991 Fatunla julkaisi piirroksista kootun kirjan ja suunnittelee seuraavaa.

“Amerikkalaiset eivät tiedä Martin Luther Kingin ja Malcolm X:n lisäksi mustista mitään. Keskityn sarjassa tärkeisiin henkilöihin, joita ei yleensä tunneta. Viime aikoina olen ottanut mukaan myös Australian aboriginaalien historiaa. Voi vuosia saada sarja menetyksien, mutta nyt minulta kysel-

lään, miksei kukaan ole tehnyt tällaista aiemmin.”

“Our Rootsia varten teen paljon taustatutkimusta. Kirjastoissa kuluu tuhottomasti aikaa historiaa lukiessa. Vaikka tiivistänkin asia yhteen kuvaan, on tiedettävä kaikki asiaan liittyvä, jotta löytää olennaisen. Haluan myös olla tarkka yksityiskohdissa. Jos kerran tahdot opettaa, pitää kaiken olla kohdallaan.”

Fatunla piirtää myös poliittisia pilapiirroksia Afrikan asioista. Pohjois-Amerikassa hänen tuotantonsa kauppa pilapiirroksiin erikoistunut yritys, muualla maailmassa Fatunla itse. Hänen pilapiirroksiaan putkahtelee esiin eri lehdissä ympäri maailmaa.

“Poliittisten pilapiirrosten pitää olla ajankohtaisia. Kun saa idean, on kiire. Joitakin voi tosin käyttää aina, kun samantyyppinen tilanne tulee vastaan. Olen käyttänyt niiden jakelemisessa faksia, mutta uusista välineistä, tietokoneesta ja internetistä, on paljon apua. Painojälki paranee.”

Fatunla kehuu myös modernia teknologiaa Afrikan piirtäjien yhteydenpidon apuvälineenä. Sen avulla hän pitää yhteyttä muun muassa pilapiirtäjä kolleegia Gadoon ja sarjakuvapiirtäjä Frank Odoihiin Nairobissa ja Maailman sarjakuvat -yhdistykseen, jossa on ollut mukana vuodesta 1992.

“Afrikkalaiset piirtäjät ovat kehittyneet huomasti 90-luvulla. Heitä myös arvostetaan paljon ja jopa valistussarjakuvat ovat suosittuja. Etenkin itäisen Afrikan piirtäjät tunnetaan laajalti, koska sikäläisten julkaisujen tekninen laatu on hyvä.”

Nigeria on länsi-Afrikassa, missä piirtäjien mahdollisuudet ovat rajalliset. Fatunla on asunut ja työskennellyt jo kymmenen vuotta Lontoossa.

“Jos en asuisi länsimaissa, en luultavasti olisi käyttänyt Kubertin koulussa oppimaani. En pystyisi myymään töitani kansainvälisesti, en varsinkaan länsimaihin. Näin voin tuoda Afrikan näkökulmaa esiin lännessä.”

Kaikkiaan Fatunla on piirtänyt yli 500 Our Roots -ruutua ja arvionsa mukaan tuhansia pilapiirroksia. Hän sanoo, että ilman Maailman sarjakuvat -yhdistystä monia afrikkalaisia sarjakuvapiirtäjiä ei tunnetaisi lännessä.

Yhdistyksen työssä olennaisempaa kuin piirtäjien tuominen esiin teollisuusmaissa on sarjakuvan hyötykäytön edistäminen kehitysmaissa. Sitä varten yhdistys on järjestänyt kursseja Afrikassa ja Intiassa. Ja nyt homma etenee Leif Packalénin ja Frank Odoihin laatimalla kirjalla Comics with an Attitude.

Comics with an Attituden on julkaissut Ulkoministeriön kehitysyhteis-

työosasto. Siinä perustellaan sarjakuvan käyttöä ja opetetaan sarjakuvien ilmaisukeinoja ja tekemistä.

Mukana on runsas valikoima näytesarjakuvia, joissa tarjotaan terveysvalistusta, opastetaan maanviljelyssä ja ympäristösuojelussa ja painotetaan ihmisoikeuksia ja demokraattista hallintoa.

Sarjakuvien piirrosjälki vaihtelee paljon. Jotkut näyttävät länsimaiseen silmään aika alkeellisilta. Mutta eipä taiteellinen vaikutelma olekaan hyöty-sarjakuvan oleellisin puoli.

Koko homman nerokkain puoli on siinä, että sarjakuvalla asian saa kerrottua halvalla, suosituksa ja havainnollisessa muodossa ja halvalla. Kun väline ei vaadi kallista ja monimutkaista tekniikkaa, sitä voi tehdä nimenomaan paikallisin voimin suunnilleen missä tahansa. Valistus ei siis ole ulkopuolelta ja ylhäältä saneltua.

Ulkoministeriö jakaa Comics with an Attitude -kirjaa ilmaiseksi. Erityisesti järjestöt ja ihmiset, jotka pystyvät hyödyntämään kirjaa työssään voivat tilata sitä UM:n tiedotusyksiköstä (Kanavara 4a) kotisivuilta <http://global.finland.fi> tai sähköpostiosoitteesta kyotilaus@formin.fi. Maailman sarjakuvat ry:n kotisivut löytyvät osoitteesta www.worldcomics.fi ■

